

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه فردوسی مشهد

دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

پایان نامه جهت اخذ درجه‌ی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده

پیش‌بینی رضایت زناشویی از روی متغیرهای رضایت جنسی و رضایت از تن‌انگاره دانشجویان متأهل دانشگاه فردوسی مشهد

مجید آخوندزاده

استاد راهنما

دکتر سیدعلی کیمیایی

استاد مشاور

دکتر زهره سپهری شاملو

خرداد ۱۳۹۱

این پایان نامه تقدیم می شود به:

خانواده ام،

برای عشق بی نهایت و نامشروطش و نیز

به خاطر اینکه معنای عشق واقعی را به من آموخت

خانواده من در قلبش باغچه ای دارد که تمام خوبی های زندگی ام را از آنجا درو کرده ام.

در باغچه ای که من از خورشیدش نور می گیرم، باغچه ای که مرا می پروراند.

وقتی باد، یاباران در می گیرد، خانواده ام ما من گرمی برای من است.

خانواده بهترین آموزگار من در تشخیص خوبی از بدی است، بهترین راهنمای من در گذرگاه عمرم

خانواده من باغچه ایست که من شمره آن هستم.

امروز، من امیدوارم نهایت عشقی که از اعاق قلمم به سوی آنها جاری است را، از چشم بایم بخوانند.

تقدیم به اسطوره زندگیم

«شهره»

و خانواده مهربانش

تقدیم بہ اساتید کرامی ام

دکتر سید علی کیمیایی

دکتر زہرہ سہری شاملو

دکتر حمید رضا آقا محمدیان شہر بلاف

و

دکتر علی غنایی چمن آباد

بہ پاس لطف بی دروغشان

و تقدیم به:

دکتر محمد مینا

«عضویت علمی گروه روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه اراک»

به پاسداشت مهربانی اش

چکیده:

خانواده اولین و یکی از اصلی‌ترین نهاد های اجتماعی است که با ازدواج دو فرد به وجود می‌آید. سلامت روانی در خانواده، می‌تواند منجر به شکل‌گیری جامعه‌ای سالم شود و به همین ترتیب عدم وجود سلامت روان در خانواده، هزینه‌ها و پیامد های زیادی را می‌تواند بر جامعه تحمیل کند. رضایت هر یک از زوجین سهم عمده‌ای در میزان بهره‌مندی خانواده از سلامت روان دارد. در این مطالعه دانشجویان متاهل (زن و مرد) ساکن در خوابگاه های دانشجویی دانشگاه فردوسی مشهد، بطور تمام شماری مورد بررسی قرار گرفتند ($N=98$). ابزار این مطالعه پرسشنامه های مقیاس سازگاری زناشویی (DAS)، پرسشنامه رضایت جنسی و پرسشنامه رضایت از تن‌انگاره (SWBI)، سوئوتو و گارسیا (۲۰۰۲) می‌باشند. اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه ها توسط نرم افزار آماری SPSS، و با استفاده از رگرسیون چندگانه، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون t برای گروه های مستقل، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاکی از آن بود که رضایت از تن‌انگاره و رضایت جنسی، می‌توانند به ترتیب (۰/۶۱ و ۰/۲۶) از واریانس رضایت زناشویی در دانشجویان متاهل را پیش‌بینی کنند. همچنین متغیرهای رضایت از جنسی با رضایت زناشویی (۰/۰۰۱ $P >$ و ۰/۶۰ $r =$)، رضایت از تن‌انگاره با رضایت زناشویی (۰/۰۰۱ $P >$ و ۰/۷۴ $r =$)، و رضایت جنسی با رضایت از تن‌انگاره (۰/۰۰۱ $P >$ و ۰/۶۰ $r =$)، با هم ارتباط مثبت و معناداری داشتند. نتایج همچنین بیانگر این بود که بین دو جنس در متغیر های رضایت از تن‌انگاره، رضایت جنسی و رضایت زناشویی تفاوت معناداری وجود ندارد. با توجه به نتایج و وجود ارتباط بین متغیر های رضایت از تن‌انگاره، رضایت جنسی و رضایت زناشویی لزوم توجه بیشتر درمانگران به حیطه درمان مسائل جنسی زوجین را مطرح می‌کند و کاربرد برنامه‌هایی در زمینه اصلاح تن‌انگاره در بین جوانان و مخصوصاً زوجین می‌تواند باعث بهبود عملکرد جنسی در آنها و در نتیجه رضایت بیشتر از زندگی زناشویی‌شان شود.

کلید واژه‌ها: رضایت زناشویی، رضایت جنسی، رضایت از تن‌انگاره، دانشجویان متاهل

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات

..... ۱	(۱-۱) بیان مسئله
..... ۶	(۲-۱) ضرورت پژوهش
..... ۸	(۳-۱) سوالات و فرضیه های پژوهش
..... ۸	(۱-۳-۱) فرضیه اصلی
..... ۸	(۲-۳-۱) فرضیه های فرعی
..... ۹	(۴-۱) اهداف و ضرورت پژوهش
..... ۹	(۱-۴-۱) هدف کلی
..... ۹	(۲-۴-۱) اهداف جزئی
..... ۹	(۵-۱) تعاریف متغیرها
..... ۹	(۱-۵-۱) تعریف نظری رضایت زناشویی
..... ۹	(۲-۵-۱) تعریف عملیاتی رضایت زناشویی
..... ۱۰	(۳-۵-۱) تعریف نظری رضایت جنسی
..... ۱۰	(۴-۵-۱) تعریف عملیاتی رضایت جنسی
..... ۱۰	(۵-۵-۱) تعریف نظری تن انگاره
..... ۱۰	(۶-۵-۱) تعریف عملیاتی تن انگاره

فصل دوم: پیشینه پژوهش

..... ۱۲	(۱-۲) رضایت زناشویی
..... ۱۳	(۲-۲) نظریه های مرتبط با رضایت زناشویی
..... ۱۳	(۱-۲-۲) نظریه روان تحلیل گری
..... ۱۴	(۲-۲-۲) نظریه رفتاری
..... ۱۴	(۳-۲-۲) نظریه بوئن
..... ۱۵	(۴-۲-۲) نظریه درمان عقلانی هیجانی رفتاری (REBT)
..... ۱۶	(۳-۲) عوامل مرتبط با رضایت مندی زناشویی
..... ۱۶	(۱-۳-۲) صمیمیت
..... ۱۶	(۱-۱-۳-۲) صمیمیت عاطفی

.....۱۶۲-۳-۱ (۲-۱-۳) صمیمیت روانشناختی
.....۱۶۲-۳-۱ (۳-۱-۳) صمیمیت روانی
.....۱۶۲-۲-۱ (۴-۱-۲) صمیمیت عقلانی
.....۱۷۲-۳-۱ (۵-۱-۳) صمیمیت جنسی
.....۱۷۲-۳-۱ (۶-۱-۳) صمیمیت فیزیکی
.....۱۷۲-۳-۱ (۷-۱-۳) صمیمیت معنوی
.....۱۷۲-۳-۱ (۸-۱-۳) صمیمیت زیبا شناختی
.....۱۷۲-۳-۱ (۹-۱-۳) صمیمیت اجتماعی- فرهنگی
.....۱۷۲-۳-۱ (۱۰-۱-۳) صمیمیت زمانی
.....۱۸۲-۳-۲ (۲-۳-۲) خصوصیات شخصیتی
.....۱۹۲-۳-۲ (۳-۳-۲) دین و مذهب
.....۱۹۲-۳-۲ (۴-۳-۲) اشتغال و مسائل اقتصادی
.....۲۰۲-۳-۲ (۵-۳-۲) سبک های دلبستگی
.....۲۱۲-۳-۲ (۶-۳-۲) رابطه جنسی
.....۲۲۲-۳-۲ (۷-۳-۲) متغیرهای دموگرافیک (سن، جنس، تحصیلات، تعداد فرزند و مدت ازدواج)
.....۲۴۲-۳-۲ (۸-۳-۲) سایر عوامل
.....۲۴۲-۲ (۴-۲) رضایت جنسی
.....۲۵۲-۲ (۵-۲) نظریه های مرتبط با رضایت جنسی
.....۲۵۲-۲ (۱-۵-۲) نظریه فمینیست
.....۲۶۲-۲ (۲-۵-۲) نظریه فروید
.....۲۸۲-۲ (۳-۵-۲) نظریه اریک فروم
.....۲۹۲-۲ (۴-۵-۲) نظریه فرانکل
.....۲۹۲-۲ (۵-۵-۲) نظریه مزلو
.....۳۰۲-۲ (۶-۵-۲) نظریه پرلز
.....۳۰۲-۲ (۷-۵-۲) نظریه هورنای
.....۳۱۲-۲ (۸-۵-۲) نظریه رشدشناختی
.....۳۲۲-۲ (۹-۵-۲) نظریه یادگیری اجتماعی
.....۳۴۲-۲ (۶-۲) اختلالات جنسی

.....۳۴۷-۲ اختلال جنسی در مردان
.....۳۷۸-۲ اختلالات جنسی در زنان
.....۳۷۱-۸-۲ اختلالات میل جنسی
.....۳۷۲-۸-۲ اختلالات تحریک جنسی
.....۳۷۳-۸-۲ اختلالات اوج لذت جنسی
.....۳۸۴-۸-۲ اختلالات درد جنسی
.....۳۸۵-۸-۲ سایر شکایات جنسی
.....۳۹۹-۲ عوامل موثر بر اختلالات جنسی
.....۳۹۱-۹-۲ عوامل بیولوژیک شامل
.....۳۹۲-۹-۲ عوامل سایکولوژیک شامل
.....۴۰۳-۹-۲ عوامل مربوط به زوجین شامل
.....۴۰۱۰-۲ عوامل موثر بر رضایت جنسی
.....۴۲۱-۱۰-۲ عوامل فردی مرتبط با رضایتمندی جنسی
.....۴۵۲-۱۰-۲ عوامل ارتباطی مرتبط با رضایت جنسی
.....۴۷۳-۱۰-۲ عوامل زیستی-اجتماعی-فرهنگی مرتبط با رضایت جنسی
.....۴۸۴-۱۰-۲ سایر عوامل مرتبط با رضایتمندی جنسی
.....۴۹۱۱-۲ ارتباط متقابل رضایت جنسی و رضایت زناشویی
.....۴۹۱۲-۲ عوامل مشترک موثر بر رضایت جنسی و رضایت زناشویی
.....۴۹۱-۱۲-۲ ظاهر فیزیکی
.....۵۰۳-۱۲-۲ عقاید مذهبی
.....۵۱۴-۱۲-۲ تحصیلات و طبقه اجتماعی
.....۵۱۵-۱۲-۲ فاصله سنی
.....۵۲۶-۱۲-۲ مدت زندگی مشترک
.....۵۲۷-۱۲-۲ بیماری های جسمی
.....۵۳۸-۱۲-۲ عوامل عاطفی-روانی
.....۵۳۹-۱۲-۲ وقایع ناگوار
.....۵۳۱۰-۱۲-۲ تعداد فرزندان
.....۵۴۱۳-۲ رضایت از تن‌انگاره

۱۴-۲ مدل تن‌انگاره

۱-۱۴-۲ اثرات عوامل تاریخچه ای و تکاملی تن‌انگاره

۱-۱-۱۴-۲ بازتاب های فرهنگی

۲-۱-۱۴-۲ تجارب بین فردی

۳-۱-۱۴-۲ ویژگی های فیزیکی

۴-۱-۱۴-۲ عوامل شخصیتی

۲-۱۴-۲ رویداد ها و فرایندهای فعلی

۱-۲-۱۴-۲ رویدادهای فعال و پردازش شناختی

۲-۲-۱۴-۲ گفتگوی خصوصی با خود (افکار، فرضیات، تفسیرها و بحث های درونی مرتبط با تن‌انگاره)

۳-۲-۱۴-۲ روند خود تنظیمی و سازگاری

۱۵-۲ نارضایتی از تن‌انگاره

۱-۱۵-۲ بی‌اشتهایی روانی

۲-۱۵-۲ پر‌اشتهایی روانی

۳-۱۵-۲ پر‌خوری افراطی

۴-۱۵-۲ اختلال بد شکلی بدنی

۵-۱۵-۲ افسردگی مرضی عمده

۱۶-۲ تن‌انگاره منفی (نارضایتی از تن‌انگاره) چه مشکلاتی را بوجود می آورد؟

۱۷-۲ جمع بندی کلی

فصل سوم: روش پژوهش

۱-۳ طرح پژوهش

۲-۳ جامعه و نمونه آماری

۳-۳ ابزار گردآوری داده ها (روایی و پایایی)

۱-۳-۳ مقیاس سازگاری زن و شوهر: (DAS)

۲-۳-۳ پرسشنامه رضایت مندی جنسی

۳-۳-۳ مقیاس رضایت از تن‌انگاره (SWBI)

۴-۳ شیوه گردآوری اطلاعات

۵-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱-۴) اطلاعات دموگرافیک شرکت کنندگان

۲-۴) آزمون فرضیه های تحقیق

۱-۲-۴) فرضیه اصلی

۲-۲-۴) بررسی فرضیه‌های فرعی

۱-۲-۲-۴) بین رضایت جنسی و رضایت زناشویی دانشجویان متأهل دانشگاه فردوسی مشهد ارتباط معناداری وجود دارد. ۸۴

۲-۲-۲-۴) بین رضایت از تن‌انگاره و رضایت زناشویی دانشجویان متأهل دانشگاه فردوسی مشهد ارتباط معناداری وجود دارد. ۸۵

۳-۲-۲-۴) بین رضایت جنسی و رضایت از تن‌انگاره دانشجویان متأهل دانشگاه فردوسی مشهد ارتباط معناداری وجود دارد. ۸۵

۴-۲-۲-۴) در میزان رضایت از تن‌انگاره دانشجویان متأهل دانشگاه فردوسی مشهد تفاوت معناداری به تفکیک جنسیت وجود

دارد. ۸۶

۵-۲-۲-۴) در میزان رضایت جنسی دانشجویان متأهل دانشگاه فردوسی مشهد تفاوت معناداری به تفکیک جنسیت وجود دارد. ۸۷

۶-۲-۲-۴) در میزان رضایت زناشویی دانشجویان متأهل دانشگاه فردوسی مشهد تفاوت معناداری به تفکیک جنسیت وجود

دارد. ۸۸

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۱-۵) بحث و بررسی فرضیات پژوهش

۱-۱-۵) فرض اصلی

۲-۱-۵) فرض فرعی اول

۳-۱-۵) فرض فرعی دوم

۴-۱-۵) فرض فرعی سوم

۵-۱-۵) فرض فرعی چهارم

۶-۱-۵) فرض فرعی پنجم

۷-۱-۵) فرض فرعی پنجم

۲-۵) نتیجه‌گیری نهایی از یافته‌های پژوهش

۳-۵) محدودیتهای طرح

۴-۵) پیشنهادات برای تحقیقات بعدی

منابع

منابع فارسی

منابع انگلیسی

فهرست جداول

۷۹	جدول ۴-۱ نحوه توزیع آزمون شوندگان از نظر سن
۸۰	جدول ۴-۱) تعداد و درصد آزمودنی‌ها از نظر تحصیلات
۸۱	جدول ۴-۲) تعداد و درصد آزمودنی‌ها از نظر تعداد فرزندان
۸۳	جدول ۴-۳) رگرسیون سلسه مراتبی برای پیش‌بینی رضایت زناشویی از روی متغیرهای رضایت جنسی و رضایت از تن‌انگاره
۸۴	جدول ۴-۴) همبستگی بین متغیرهای رضایت جنسی و رضایت زناشویی
۸۵	جدول ۴-۵) همبستگی بین متغیرهای رضایت از تن‌انگاره و رضایت زناشویی
۸۵	جدول ۴-۶) همبستگی بین متغیرهای رضایت جنسی و رضایت از تن‌انگاره
۸۶	جدول ۴-۷) آزمون t مستقل جهت مقایسه‌ی میانگین نمره رضایت از تن‌انگاره در زنان و مردان
۸۷	جدول ۴-۸) آزمون t مستقل جهت مقایسه‌ی میانگین نمره رضایت جنسی در زنان و مردان
۸۸	جدول ۴-۱۰) نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه‌ی تفاوت میانگین نمرات رضایت زناشویی در زنان و

فهرست نمودارها

۸۲

نمودار ۴-۱. ماتریس نمودارهای پراکنش متغیرهای مورد مطالعه

فصل اول:

کلیات

۱-۱) بیان مسأله

خانواده اصلی ترین نهاد جامعه و مهمترین واحد از رفتار اجتماعی است و بسیاری از تحقیقات علوم اجتماعی بر اساس این نهاد پایه ریزی شده است (بخشی، اسدپور و خدادادی زاده، ۱۳۸۶). خانواده را می توان یک واحد عاطفی و شبکه ای از روابط در هم تنیده ای دانست که از پیوند زناشویی مرد و زن بنا نهاده می شود (احمدی، اشرفی، کیمیایی و افضل، ۲۰۱۰). ازدواج یکی از مهمترین تصمیمات تمام زندگی است، اما بسیاری از زوجها در همان سالهای اول ازدواج خود تعارضات زناشویی قابل توجهی تجربه می کنند (میرمحمدصادقی، ۱۳۸۴)، بطوریکه ۱۸ درصد از زنان از وجود ناسازگاری و عدم تفاهم در خانواده رنج می برند (طاهری و نوایی، ۱۳۸۱).

رضایت زناشویی^۱ یک ارزیابی کلی از وضعیت رابطه زناشویی (تیلور^۲، ۱۹۸۸؛ عدالتی و ردزوان^۳، ۲۰۱۰) و یکی از جنبه های بسیار مهم و پیچیده آن است (اشترنبرگ^۴، ۱۹۹۷ به نقل از یوسفی و همکاران، ۱۳۸۹؛ نورانی، جنیدی، شاکری و مخبر، ۱۳۸۸؛ کارنی^۵ و برادبوری^۶، ۲۰۰۰؛ شاهی، ۱۳۹۰)، که تضمین کننده سلامت روانی خانواده (به پژوه و رمضانی، ۱۳۸۴؛ نورانی و همکاران، ۱۳۸۸؛ متولی، ازگلی و علوی مجد، ۱۳۸۸؛ بنائیان، پروین و کاظمیان، ۱۳۸۵؛ احمدی و همکاران، ۱۳۸۵؛ اندرو^۷ و همکاران، ۲۰۰۲)، و یکی از جنبه های حیاتی یک سیستم زناشویی محسوب می گردد (تانیگوچی^۸، فریمن^۹، تیلور و مالکارنی^{۱۰}، ۲۰۰۶؛ جنیدی و همکاران، ۲۰۰۹؛ احمدی، آزاد مرزآبادی و زمانی، ۲۰۰۵) و سهم بزرگی در پیشرفت و رسیدن به اهداف زندگی دارد (بخشی، ۱۳۸۶).

به عقیده فلویید^{۱۱}، گیلیوم^{۱۲} و کاستیگان^{۱۳} (۱۹۹۸) و فلویید و زمیچ^{۱۴} (۱۹۹۱)، رضایت زناشویی عامل موثری برای مقابله با فشارهای روانی و داشتن عملکرد مناسب و ثبات در خانواده است. با وجود این آمار طلاق که معتبرترین

¹ - Marital satisfaction

² - Taylor

³ - Redzuaun

⁴ - Sternberg

⁵ - Karny

⁶ - Bradbury

⁷ - Andrew

⁸ - Taniguachi

⁹ - Freeman

¹⁰ - Malcarne

¹¹ - Floyd

¹² - Gilliom

¹³ - Costigan

¹⁴ - Zmich

شاخص آشفته‌گی زناشویی است (هالفورد^۱، ۱۳۸۴) نشانگر آن است که رضایت زناشویی به آسانی قابل دستیابی نیست (روزن-گراندون^۲، مایرز^۳ و هاتی^۴؛ ۲۰۰۴)، و بویژه در سالهای اولیه بسیار بی ثبات است و روابط در معرض بیشترین خطر قرار دارند (احمدی و همکاران، ۲۰۱۰). از همان روزهای آغازین رابطه زناشویی، عدم توافق‌های جدی و مکرری بوجود می‌آیند که اگر حل نشوند، می‌توانند رضایت و ثبات زناشویی را با تهدیدی جدی مواجه کنند (تالمن^۵ و هاسیائو^۶، ۲۰۰۴) و این مهم یکی از اصلی‌ترین دلایل مراجعه زوج‌ها به مشاوران و درمانگران است (محمدزاده ابراهیمی، جمهدی و برجعلی، ۱۳۸۷).

رضایت زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساس خوشبختی و رضایت از همدیگر دارند که از طریق علاقه متقابل، مراقبت از یکدیگر، پذیرش، درک یکدیگر و ارضای نیازها از جمله نیاز جنسی ایجاد می‌شود (نورانی و همکاران، ۱۳۸۸). متأسفانه علت بسیاری از آشفته‌گی‌های روانی و ناسازگاری‌های زناشویی ناشی از عدم رضایتمندی جنسی^۷ است و سالها بی‌توجهی به گزینه جنسی در انسان عوارض جبران‌ناپذیری در روابط اجتماعی و زناشویی افراد به جای گذاشته و بنیان خانواده‌ها را فرو ریخته است (کریمیان، تاروپردی، آذر، علوی‌مجد، ۱۳۸۴). پژوهش‌های فراوانی به تاثیر رضایت جنسی بر رضایت زناشویی اشاره کرده‌اند (برزسناک^۸ و ویسمن^۹، ۲۰۰۴؛ بایرز^{۱۰}، ۲۰۰۵؛ سلوسارز^{۱۱}، ۲۰۰۰؛ نیکولز^{۱۲}، ۲۰۰۵؛ الیوت^{۱۳} و گرینبرگ^{۱۴}، ۲۰۰۸، همایی، خیاطان و سلیمی، ۱۳۷۸).

رضایت جنسی یک حالت هیجانی است که با انجام تمایلات شخصی فرد در محدوده زندگی جنسی‌اش بوجود می‌آید، و به عبارتی هفتمین بعد از زندگی جنسی یک فرد است. شش بعد دیگر عبارتند از: جنس^{۱۵}، تشخیص

1 -Hallford
2 - Rosen-Grandon
3 - Myers
4 - Hattie
5 - Tallman
6 -Hsiao
7 -Sexual satisfaction
8 -Brezsnysk
9 - Whisman
10 - Byers
11 - Slosarz
12 - Nichols
13 - Elliott
14 - Greenberg
15 - Gender

موقعیت^۱، اراده^۲، میل^۳، انگیزختگی^۴ و ارگاسم^۵ (زیهرل^۶ و ماستن^۷، ۲۰۱۰). مسائل جنسی از لحاظ اهمیت در ردیف مسائل درجه اول یک زندگی زناشویی قرار دارند (هنرپروران و همکاران، ۱۳۸۹)، بطوریکه رضایت زناشویی بطور قابل ملاحظه‌ای با لذت جنسی همراه است و با افزایش رضایت جنسی، رضایت زناشویی نیز افزایش می‌یابد (برزسنيك و ویسمن، ۲۰۰۴).

برخی از محققین عقیده دارند که علت اصلی ۸۰٪ اختلافات زناشویی، نارضایتی جنسی زن و شوهر است و علاوه بر این ۴۰٪ از زوج‌های راضی از زندگی زناشویی نیز دچار اختلالاتی در روابط جنسی یا نارضایتی نسبی از اینگونه روابط می‌باشند و ۴۰٪ خیانتها و معاشرت‌های پنهانی در همسران ایرانی ناشی از عدم رضایتمندی جنسی یکی از زوجین می‌باشد (نورانی و همکاران، ۱۳۸۸). رضایتمندی جنسی تحت تاثیر عوامل مختلفی از جمله استرس‌های شغلی (کریمیان و همکاران، ۱۳۸۴)، روابط زوجین (اوحدی، ۱۳۸۰؛ بلوریان و گنجلو، ۱۳۸۶)، سن (تعاونی، ۱۳۸۹)، مشکلات و بیماری‌های جسمی (بلوریان و گنجلو، ۱۳۸۵؛ خایاتا^۸ و همکاران، ۲۰۰۳)، جنسیت (هاستون^۹ و همکاران، ۲۰۰۱؛ مولت^{۱۰} و همکاران، ۲۰۰۲؛ تعاونی و حقانی، ۱۳۸۹)، سطح تحصیلات و فرهنگ (کریمیان و همکاران، ۱۳۸۴)، مشکلات روانی (خایاتا، ۲۰۰۳)، ظاهر فیزیکی (نورانی و همکاران، ۱۳۸۸) و... طرفین قرار دارد. ظاهر فیزیکی و نگرش نسبت به آن می‌تواند بطور قابل ملاحظه‌ای در رضایت جنسی (نورانی و همکاران، ۱۳۸۸) و به تبع آن بر رضایت زناشویی تاثیر گذار باشد. بطوریکه تن انگاره و حمایت زناشویی^{۱۱} می‌توانند ۳۰٪ از واریانس رضایت جنسی در زنان هیستریکتومی^{۱۲} شده (سونگ^{۱۳} و لیم^{۱۴}، ۲۰۰۹) و تن انگاره به تنهایی ۶٪ از واریانس رضایت زناشویی در شوهران و ۱۹٪ از رضایت زناشویی در زنان را گزارش کند (ملترز و مک نالتی^{۱۵}، ۲۰۱۰).

1 -Orientation
 2 - Intention
 3 -Desire
 4 - Arousal
 5 - Orgasm
 6 - Ziherl
 7 - Masten
 8 -Khayata
 9 -Huston
 10 -Mullet
 11 -Spousal support
 12 - Hysterectomy
 13 - Sung
 14 - Lim
 15 -Meltzer & McNulty

تن انگاره شامل عقاید و احساسات آگاهانه و غیر آگاهانه در مورد بدن است، به عبارت دیگر، مفهومی متشکل از احساسات فردی در مورد اندازه بدن، جنس، عملکرد و توانایی بدن جهت رسیدن به اهداف می‌باشد (کوشان و واقعی، ۱۳۷۸؛ هارگریاوس^۱ و تایگمن^۲، ۲۰۰۶) که ساختاری چند بعدی دارد، ولی غالباً به صورت درجه‌ای از رضایت از ظاهر فیزیکی (اندازه، شکل، و ظاهر عمومی) تعریف می‌گردد (جونز^۳، ۲۰۰۱؛ کراندول^۴، ۲۰۱۰) که شامل اجزاء قضاوتی، احساسی، شناختی و رفتاری است (لیتلتون^۵، ۲۰۰۷). این انگاره از زمان تولد شکل گرفته و همزمان با رشد فرد کامل شده و در طی مراحل زندگی فرد تغییر می‌کند (آذربرزین، کهن، محمدعلیزاده، و فروهی، ۱۳۷۷). رضایت از تن انگاره از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (جونز، ۲۰۰۱)، بطوریکه تغییر در آن می‌تواند تأثیر زیادی در شخصیت (سالتر^۶، ۱۹۹۷) و سلامتی روانی و جسمانی فرد بگذارد (لی وایز^۷ و دواراج^۸، ۲۰۱۰). یکی از زمینه‌های ارتباطی افراد با یکدیگر و احساسی که نسبت به خود دارند، از ترکیب بدن و آمادگی جسمانی‌شان سرچشمه می‌گیرد (دیویس^۹، ۱۹۹۷)، بدیهی است که اگر فرد ادراک خوبی و مناسبی از بدن خود نداشته باشد، در نتیجه در ارتباط با دیگران دچار سرخوردگی می‌شود (دیویس، ۱۹۹۷؛ ساوویه^{۱۰} و همکاران، ۲۰۰۵).

نتایج یک تحقیق نشان داد که رضایت از تن انگاره در دختران به مراتب کمتر از پسران بوده است (پهلوان‌زاده، مقصودی، قضاوت، و حبیب‌پور، ۱۳۸۴) و میل به لاغر بودن در دختران بسیار شایع است (برنی یر^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۰). نتایج تحقیقات زیادی نشان داده است که رضایت از تن انگاره تحت تأثیر فرهنگ و نژاد فرد است (کوپر^{۱۲}، ۲۰۱۱) به طوریکه زنان سیاه پوست پذیرش بیشتری از اندازه‌ی بدنشان نسبت به زنان سفید پوست داشتند (روکر و کش^{۱۳}، ۱۹۹۲؛ جانسون^{۱۴} و نیس^{۱۵}، ۲۰۰۵؛ جنکینگر^{۱۶} و همکاران، ۲۰۰۶).

1 -Hargreaves

2 - Tiggemann

3 -Jones

4 -Crandol

5 -Littleton

6 -Salter

7 -Lewis

8 -Devaraj

9 -Davis

10 -Savoye

11 -Bernier

12 -Cooper

13 -Rucker & Cash

14 -Johnson

15 -Nies

16 -Genkinger

اگر چه تحقیقات زیادی روی رضایتمندی زناشویی و رابطه‌ی ابعاد مختلف آن با زندگی انسان (اوراسینکال^۱ و وانستیوگن^۲، ۲۰۰۶؛ به نقل از خوشنویسان، افروز و دلاور، ۱۳۸۹) انجام گرفته است، اما بررسی این متغیر به همراه متغیر رضایت جنسی و مخصوصاً رضایت از تن انگاره، موضوع مهم و قابل بحثی است، همچنین کمبود پژوهش‌های داخلی در رابطه با تن انگاره اهمیت این موضوع را بالا برده است. لذا توجه به اولویت مهم بهداشت روانی زوجها، انگیزه‌ای برای انجام تحقیقی به منظور پاسخ‌گویی به این سوال که آیا بین رضایت زناشویی، رضایت جنسی و تن‌انگاره دانشجویان متأهل رابطه وجود دارد و اصولاً آیا رضایت زناشویی را می‌توان از طریق رضایت جنسی و تن‌انگاره پیش‌بینی کرد؟ ضمن اینکه آیا بین مردان و زنان در این ویژگی‌ها تفاوتی وجود دارد یا خیر؟ پژوهش حاضر در پی پاسخ‌گویی به سوالات مذکور است.

۱-۲) ضرورت پژوهش

رضایت زناشویی یکی از فاکتورهای مهم مؤثر بر سلامتی خانواده‌ها و از مهمترین شاخص‌های رضایت از زندگی است که بر میزان سلامت روانی زوجین نیز تأثیر می‌گذارد. از سویی ناسازگاری در روابط زناشویی موجب اختلال در روابط، گرایش به انحرافات اجتماعی، افول ارزش‌های فرهنگی بین زن و شوهرها (نورانی و همکاران، ۱۳۸۸)، نارضایتی و عدم لذت از رابطه جنسی (هنرپروران، ۱۳۸۹)، مشکلات جسمی - روانی در زوجین و ... می‌شود. این عوامل بطور چشمگیری آمار طلاق را در جامعه ما بالا برده است، هرچند پایین بودن نرخ طلاق در جامعه‌ای الزاماً به معنای ازدواج‌های موفق و سازگاری زناشویی نیست و بسیاری از زوج‌ها در خانواده‌هایی زندگی می‌کنند که طلاق روانی در آن حکم فرماست. بدین معنا که هیچگونه رابطه‌ی عاطفی و جسمانی میان زن و شوهر وجود ندارد و زندگی به صورت اجباری و با کمترین تعامل پیش می‌رود.

پژوهش‌ها نشان داده است که مدل‌های آموزشی و درمانی می‌توانند به منظور بالا بردن سطح رضایت زناشویی در زوجین مورد استفاده قرار بگیرند (هنرپروران، ۱۳۸۹؛ نوروزیان، ۱۳۸۵). آموزش زوجین جوان به منظور شناخت صحیح خصوصیات و تمایلات یکدیگر، اصلاح باورها و نگرش هادر مورد خصوصیات عاطفی، جسمی و جنسی، همچنین کشف و رفع اختلالات جنسی و کمک به زوجین برای بهبود کیفیت روابط زناشویی، تأثیر بسزایی در افزایش

¹ -Orathinkal

² -Vansteewegen